

ANTÍPODES

VIII. - Santiago, Lima i Nazca

Encara era de dia quan arribàrem a l'aeroport de Santiago de forma dreturera i exacta. Els que estem poc assabentats de «l'intrínquil» de l'aparellatge aeri ens fem creus de com un avió pot volar prop de sis hores per damunt d'un mar sense cap punt de referència i arribar matemàticament al seu punt de destinació. La brúixola? Ca barret! N'hem fet servir moltes en la nostra època d'esgarrapamuntanyes i s'ha de confessar que fins les més bones —daneses— es mouen bastant i les seves indicacions no són més que referencials però no exactes, i es belluguen i canvien a voltes per induccions de minerals, sovint coberts de terra o d'aigua, condicions elèctrics en canvis de temps i altres factors, com la declinació al canviar el lloc on ens trobem respecte el Nord magnètic.

SANTIAGO DE XILE: Quan un ciutadà normal arriba actualment a aquesta ciutat, ho fa un xic encongít. Les coses polítiques fan que un, sense voler, observi molt i parli poc. Especialment perquè en parlar el català alguns et miren amb certa suspicàcia.

Però en veritat no es veu res de particular i ens passen pels encarregats de la salut, la policia i la duana ràpidament, ja que tenim el segell de l'illa de Pasqua.

En dos cotxes ens porten a l'hotel Sheraton San Cristóbal, que no és el que s'havia demanat. El canvi ens el vàrem trobar, servit a l'aeroport pel guia local.

—«Estarán mucho mejor. Es más moderno y amplio y tienen al lado la verde montaña. El viejo Sheraton Carrera es ya un poco antiguo.»

Exacte. El San Cristóbal està a les afores sota el «cerro» del mateix nom que és el Tibidabo local i el Carrera està davant del cèlebre «Palacio de la Moneda» de tràgica memòria. Nosaltres no estàvem aquí breus hores per a fer salut sinó per veure d'aprop la ciutat, els xilens i la seva vibració política després dels últims esdeveniments.

Però en els dos cotxes l'endemà ens donaren un volt per la ciutat, sense oblidar l'esmentat «cerro de San Cristóbal», nom que no volen treure malgrat ara s'accepta que Sant Cristófol no era cap sant. Vàrem anar a la plaça on es troba el «Palacio de la Moneda» suara tancat i en reparació. A la foto assenyalada amb una sageta posada per nosaltres, es veu un xic per dessota el rètol que parla de la reconstrucció, la finestra per on diu que es va veure viu per darrera vegada al Dr. Allende armat d'una metralleta.

El Palau fou bombardejat, intentant no destruir-lo del tot, però l'interior encara està en mal estat. Sols la cornisa i l'acabament columnari del terrat ha estat refet per tal que no

Un tros de la façana del «Palacio de la Moneda», amb la cornisa i la barana de columnetes refeta, tal com està ara. La sageta negra indica el lloc on es veié per darrera vegada viu al doctor Allende, amb una metralleta a la mà.

(Foto: Anna M. Padrós)

tingués un aspecte tan sinistre des del carrer. Hem vist un passeig boscat tipus «alameda», però sense noms, un carrer de «shopping» i ben poca cosa més.

Afegirem simplement que l'Alameda ha estat desproveïda al llarg de quatre quilòmetres dels seus seculars albers, xops, pollancrecs o polls —que tots s'anomenen en castellà «álamos»— perquè tenien de fer-hi el «metro» i es tenia d'aixecar el terra. Ara que el túnel és fet els tornen a replantar, però són tan petits que per veure'ls seculars hi hauran centenars de canvis polítics a Xile.

De nit és bo de veure la «calle Ahumada» en que, com la calle Florida de Buenos Aires, no hi passen cotxes i les botigues tenen moltes lluminàries, bars moderns i refulgents i vendes típiques de xurros, presentats de forma especialment neta.

Jo no vaig anar-hi perquè estava cansat, però els tres valents que hi van anar amb un taxi, preguntaren al conductor si hi hauria seguretat, cosa a la que el taxista va respondre que abans hi havia molts «navajeros» però que actualment no passava absolutament res. Ara m'explico que aquí n'hi hagin tants. Han canviat de país!

Però en realitat Santiago no és res. Com altres ciutats repetidament esmentades —Colombo, Melbourne, Auckland, Papete— la capital de Xile és un lloc que no cal tenir cap angúnia de no haver-la visitat.

ELS XILENS: Durant la tarda —que va ésser catastròfica— ens portaren a veure un celler —molt inferior als de Sant Sadurní— del qual en sortirem, com alguns xilens, per tal de prendre una mica d'aire. I així vàrem parlar una mica amb uns quants.

I naturalment posàrem cara d'angelets bufadors en treure el tema de la política.

La impressió indiscutible és que a Espanya la qüestió Allende - Pinochet està animada per interessos partidistes. Per a ells ha estat un cop d'estat i res més. No té interès.

—«Ahora se puede opinar menos pero se gana más...»

—«Un doctor o un general. Yo no creo que ni uno ni otro supieran gobernar.»

—«¿Cárceles? ¿Torturas? Debe haberlas. Siempre debe haberlas habido. Como en todas partes. Pero eso no se sabe. Aquí si no te metes con nadie, nadie se mete contigo.»

—«Por lo menos ahora, aunque tengamos menos libertad no tenemos que hacer cola para comprar zapatos.» (1)

—«Mire. Yo ya no opino. Todo es un cuento.»

—«Pero, hombre. El Dr. Allende era el Presidente y mire cómo acabó.»

—«¡Ya...! ¿Y Vd. cree que es imposible que el general acabe de modo parecido? ¿Y qué? La historia sigue y seguirá. Una muerte no es gran cosa y sucede cada día...»

Al vespre, dintre del 727 que ens portava directament a Lima (sense sobrevolar Bolívia) anava pensant amb tristesa en les paraules del nostre darrer interlocutor: «...una muerte no es gran cosa y sucede cada día...»

LIMA: L'aeroport de la capital del Perú és un de tants internacionals, gran i ben apariat on ens despatxen amb relativa diligència ja que la diligència dels peruans és sempre relativa. Si els ciutadans més senyorívols de l'Amèrica del Sud són, sense cap dubte, xilens, argentins i uruguais, aquí, país de grans mestissatges com Bolívia, Equador, Brasil, Colòmbia i Paraguai, la gent és més extrovertida, més xerraire, més interessant i especialment més amable.

També ens porten a un Sheraton que té la particularitat d'estar en el centre de la ciutat, junt a l'esplèndida «Plaza de Armas».

Ens acostem al Palau del Govern on els guardes vestits de blanc amb multitud d'aditaments daurats, porten casc amb punxa com els alemanys del temps del Kaiser i fan un pas de l'oca lent i exagerat que té una certa comicitat.

Durant molt de temps les condicions higièniques no han estat bones en aquest país. El terme mig de vida d'un peruà de Lima és de 48 anys i si és a Cuzco, de 34, perquè l'altitud, passats els 3.500 metres, desgasta lentament l'organisme i quina aclimatació resulta gairebé impossible.

RELIGIÓ: L'ostentació religiosa és tan manifesta com a Guadalupe de Mèxic o en l'antiga Setmana Santa sevillana, abans de que els confreres de la Virgen del Rocío es passessin al Felipe. Quan escric aquestes ratlles m'assabentem que la vaga de la fam al Perú està perseguida com a delictiva, perquè va contra la salut, amb el que penso que el Perú pot anar seguint els passos de Xile, Argentina, Paraguai i altres.

Però al Perú la cosa és més simplista i més autèntica. Jo m'he declarat ja fa temps com anti-imaginer —i no sóc ja sol que penso així— però justament a Lima hi ha hagut moments en que la imatge m'ha «pogut» per la seva candorositat.

el dibuix
lor estil
segura qu